

*В.В. Крилова, канд. екон. наук,
М.В. Ніконова, канд. екон. наук,
Національний банк України, м. Київ*

ОСНОВНІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ “БРІДЖ-БАНКУ” В УКРАЇНІ

Світова фінансова криза, з одного боку, виявила, що в Україні практика роботи з проблемними банками є обмеженою та не відповідає світовій, а з іншого – об’єктивно поставила питання щодо необхідності розширення механізмів роботи з проблемними банками. Це потребує розроблення відповідної законодавчої бази. Перші кроки у цьому напрямі вже здійснено. Так, Законом України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей проведення заходів з фінансового оздоровлення банків” від 24.07.2009 № 1617 було регламентоване застосування операції “санаційний банк”. Отже, ст. 86 Закону України “Про банки і банківську діяльність” визначено загальні засади функціонування санаційного банку, які цілком відповідають світовій практиці створення та функціонування “брідж-банку”.

Проблемою “брідж-банків” займаються такі дослідники, як Г.Л. Бортніков, В.І. Міщенко, С.О. Шульга, М. Хатано та інші. Враховуючи актуальність започаткування в Україні практики застосування операції “брідж-банк”, вкрай важливим є обґрунтування основних засад створення та функціонування такого банку в Україні.

Поняття “брідж-банк” застосовується для позначення банку, який здійснює тимчасове утримання застрахованих депозитів і працюючих активів проблемного банку, який підлягає ліквідації, до моменту їх продажу інвесторам. Кінцевою метою створення та здійснення операції “брідж-банк” є якомога повне задоволення вимог вкладників (кредиторів).

Країною походження операцій “брідж-банк” слід вважати США, де, відповідно до Акта про конкурентну рівність у банківському бізнесі (Competitive Equality Banking Act), вперше у світовій практиці в жовтні 1987 р. було засновано такий банк та проведено операцію передавання на його користь працюючих активів та застрахованих зобов’язань проблемного банку.

Порівняльний аналіз застосування операції “брідж-банк” окремими країнами наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Особливості створення та здійснення операції “брідж-банк”

Критерій порівняння	США	Корея	Японія	Тайвань
Створення “брідж-банку” перебуває у компетенції системи страхування вкладів	√	√	√	√
Призначення керівного складу “брідж-банку” перебуває у компетенції системи страхування вкладів	√	√	√	√
Строк діяльності “брідж-банку” відповідно до законодавства	3	3	2	2
Можливість пролонгації діяльності “брідж-банку” на один рік	√	√	√	√
Рік здійснення першої операції “брідж-банк”	1987	1997	2002	Практичний досвід відсутній

В Україні основними засадами створення та здійснення операції “брідж-банк” мають бути такі:

- ФГВФО повинен бути наділений повноваженнями щодо створення та координації діяльності “брідж-банку” в Україні;
- ФГВФО має бути наділений правом призначення складу керівних органів “брідж-банку”;
- до “брідж-банку” повинні продаватись (передаватись): застраховані депозити; працюючі активи; основні фонди (філії, інформаційні технології, обладнання); перехід співробітників збанкрутілого банку до “брідж-банку”;
- “брідж-банк” повинен бути банком з особливим статусом, яким володіє держава;
- граничний строк функціонування “брідж-банку” повинен становити два роки з можливою пролонгацією ще на один рік;
- вкрай важливим є створення повноцінної законодавчої бази щодо “брідж-банку” з урахуванням всіх обґрунтованих засад.

Загалом, виходячи з вищевикладеного, можна констатувати, що одним з першочергових завдань щодо започаткування операції “брідж-банк” в Україні є розроблення відповідної повноцінної законодавчої бази. На даний час існує ризик законодавчої регламентації передавання на користь “брідж-банку” недіючих (проблемних, поганих, “токсичних”) активів, що суперечить світовій практиці та зумовлює значне навантаження на державний бюджет і платників податків.

Регламентовані Законом України “Про банки і банківську діяльність” засади функціонування санаційного банку цілком

відповідають світовій практиці створення та функціонування “бідж-банку”. Проте принципи, закладені в основу нормативно-правового акта (постанови) щодо створення та здійснення операції “бідж-банк”, суперечать загально визнаним. Ототожнення поняття “бідж-банк” із поняттям “bad-bank” (“поганий банк”, “госпітальний банк”) вносить плутанину щодо сутності та особливостей застосування операції “бідж-банк” та закладає підвалини неефективного застосування цієї операції на практиці. “Bad-bank” покликаний вирішувати проблему недіючих (проблемних, поганих, “токсичних”) активів, тоді як “бідж-банк” є механізмом закриття проблемного банку, яка насамперед застосовується з метою захисту інтересів вкладників (кредиторів) проблемного банку.

Слід зауважити, що безпосереднє здійснення операції “бідж-банк” в Україні є доцільним лише за умов банкрутства великого банку та наявності системного ризику. За відсутності зазначених умов застосування операції “бідж-банк” не є виправданим, оскільки операція “бідж-банк” є методом державного втручання, останнє, згідно з ринковими принципами врегулювання криз у банківському секторі, є доцільним лише для запобігання системним наслідкам кризи та застосовується винятково протягом обмеженого строку. Враховуючи це, під час роботи з проблемними банками перевага має надаватись такому механізму закриття проблемного банку, як операція R&A.

Крилова, В.В. Основні засади створення “бідж-банку” в Україні [Текст] / В.В. Крилова, М.В. Ніконова // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика: зб. тез доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції (27-28 травня 2010 р.): у 2 т. – Суми: УАБС НБУ, 2010. – Т. 1. – С. 29-31.